

EUROPA EN HET VRIJE BEROEP

april 2009

Analyse

De sector van de vrije beroepen is een nog steeds groeiende sociaaleconomische factor binnen de kenniseconomie van het huidige Europa. In België is de sector van het vrije beroep het afgelopen decennium de sterkst groeiende en vertegenwoordigt hierbij 202.675 zelfstandigen, of 22,4% van de totale populatie van 904.954 zelfstandigen¹. Zij stellen op hun beurt nog eens 226.830 werknemers tewerk².

Het is daarom bijzonder jammer te moeten vaststellen dat de Europese Commissie nog steeds geen duidelijk en coherent beleid heeft ten aanzien van deze belangrijke en specifieke doelgroep. Dit werd nogmaals benadrukt middels een schriftelijke verklaring ingediend op 16.06.2008 bij het Europees Parlement 'over het belang van vrije beroepen in Europa'³.

Die incoherentie komt ook tot uiting bij de ontwikkeling van nieuwe Europese regelgeving. Zo blijft er grote onduidelijkheid over hoe de interne marktregels op het segment van de gezondheidsdiensten toepassing moeten krijgen. Een eerder voorstel van richtlijn van de Europese Commissie daarover werd op 19.12.2007 afgekeurd. Het Europese standpunt om de gezondheidsdiensten uit de initiële dienstenrichtlijn te weren is trouwens een impliciete erkenning van de eigenheid van het vrije beroep.

Ook op het vlak van mededinging blijft het dansen op een slappe koord. De Europese basisredenering 'hoe meer concurrentie, hoe goedkoper de dienstverlening en hoe meer omzet' is niet zonder meer toepasbaar op vrije beroepen. Bij hen gaat het immers vooral over het garanderen van een onafhankelijke kwalitatieve dienstverlening, ongeacht de omzet. Essentieel zijn: de vertrouwensrelatie tussen de beoefenaar en de patiënt of cliënt, een onafhankelijke positie, deontologische voorschriften, een meer doorgedreven opleiding die permanent wordt bijgehouden, een grote persoonlijke verantwoordelijkheid en een dienstverlening met een zeer hoge kwaliteit en toegevoegde waarde. Bovendien speelt het vrije beroep een cruciale rol in het maatschappelijk verkeer. De opdrachten die vrije beroepen vervullen, staan immers in het teken van het algemeen belang.

De economische sector steunt de Europese strategie tot verbetering van het concurrentievermogen en vermindering van de administratieve lasten die op de ondernemingen wegen (Lissabonstrategie) en benadrukt de toegevoegde economische waarde van een begrijpelijke, toegankelijke en multifunctionele financiële verslaggeving.

De nadruk moet echter liggen op het fundamentele belang van het verband tussen de beperkte aansprakelijkheid en de financiële transparantie, teneinde de economie te beschermen tegen de risico's van het systeem.

¹ Cijfers RSVZ 2007

² Cijfers RSZ 2006

³ *Publicatieblad van de Europese Unie, 14 augustus 2008, C207 E/9*

Bij elk initiatief tot (de)regulering moet men omzichtig te werk gaan: drastische maatregelen die te zeer op theoretische beschouwingen berusten en niet gedragen worden door feitelijk aantoonbare gegevens zijn uit den boze.

FVIB⁴ vraagt dat Europa:

- 1) de vrije beroepen als afzonderlijke doelgroep binnen de ondernemingen erkent en via een specifieke benadering de eigenheid van het vrije beroep respecteert. Uitgangspunt is dat het zelfstandig ondernemen van een vrij beroep - o.m. door deontologische voorschriften en de unieke vertrouwensrelatie met cliënt/patiënt - niet volledig samenvalt met dat van een 'gewone' ondernemer. Het bezit eigen kenmerken en heeft een bijkomende finaliteit. Deze visie is essentieel bij het beoordelen van de nood aan (de)regulering bij vrije beroepen. Indien Europa deze eigenheid duidelijk naar voren schuift, geeft dit minder voer tot discussie bij omzetting naar nationale wetgeving. De actuele discussie bij de omzetting van richtlijn 2005/29 EG 'oneerlijke handelspraktijken' - voor wat betreft de vrije beroepers - via een aparte sectoriële wet, dan wel via integratie in de Handelspraktijkenwet te laten verlopen, is hier een tekenend voorbeeld van.
- 2) een coherent en doorzichtig beleid uitstippelt, gesteund op overleg. Om vorm te geven aan dit beleid en het contact met de sector te vergemakkelijken vraagt FVIB dat er een 'impacttoets' of minstens een raadpleging gebeurt van de sector bij het invoeren van nieuwe EU-regelgeving met implicaties voor het vrije beroep.
- 3) expliciet het principe van de zelfregulering door en voor vrije beroepen en de rol van publiekrechtelijke beroepscorporaties hierbij erkent. Vanuit de aard van hun dienstverlening zijn de vrije beroepen actief op een terrein dat fundamenteel raakt aan het algemeen belang. De cliënt of patiënt is echter niet in de mogelijkheid de kwaliteit en de prijs van de dienstverlening objectief te beoordelen. Om deze dubbele reden is een specifieke regulering van de markt voor de diensten van vrije beroepen een permanente noodzaak. Een systeem van zelfregulering geeft de beste garanties om de beroepsdynamiek op te volgen en een maatschappelijke meerwaarde te realiseren.

Europa mag de vrije beroeper niet louter aan de hand van markteconomische criteria beoordelen bij het implementeren van wetgeving. Kernwoorden zijn overleg en erkenning van de eigenheid van het vrije beroep.

⁴ De Federatie voor Vrije en Intellectuele beroepen: 18 beroepsorganisaties werken samen met FVIB : de Algemene Pharmaceutische Bond (APB), de Associatie van Interieurarchitecten van België (AlnB), nederlandsstalige orde van advocaten van de balie te Brussel, Beroepsinstituut van erkende Boekhouders en Fiscalisten (BIBF), Belgische Kamer van Vertalers, Tolken en Filologen (BKVTF), de Belgische Vereniging van Tuin- en Landschapsarchitecten (BVTL), Instituut der Bedrijfsrevisoren (IBR), Instituut van de Accountants en de Belastingconsulenten (IAB) de Intérêts Vétérinaires/Dierenartsenbelangen (IV/DB), het Nationaal Architectenverbond (NAV), de Koninklijke Confederatie der Landmeters-Experten (KCLE), Beroepsvereniging voor Conservators-Restaurateurs van Kunstvoorwerpen (BRK-APROA), de Koninklijke Federatie van het Belgische Notariaat (KFBN), de Nationale Kamer der Gerechtsdeurwaarders, het Nationaal Verbond der Katholieke Vlaamse Verpleegkundigen en Vroedvrouwen (NVKVV), Kinesitherapeutenkartel (KKartel), het Verbond der Vlaamse Tandartsen (VVT), het Vlaams Artsensyndicaat (VAS)